

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

De Substantia, & Proprietatibus naturalibus Angelorum

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1652

Cap. 30. Quomodo prædicata temporalia, & localia cognoscantur, &
quomodo certificemur de rerum distantia secundum tempus, aut
secundum locum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38892

CAPVT XXX.

*Quomodo predicata temporalia,
& localia cognoscantur: &
quomodo certificemur de
rerum distantia se-
cundum tempus,
aut secundum
locum.*

¶ **D** Octrina huc vs.
que allata vali-
dè confirmatur ex eo, quod se-
cundum ipsam facile explicetur
id, quod alioquin est ferè
inexplicabile: quomodo scilicet,
aut verificari possit, quod
nos non attingamus obiectiue
per nostram cognitionem *ubi*,
& *durationè*; aut cur si ea attingimus,
non certificemur in
quo

quonā spatio, aut in quonam,
tempore simus: sed de hoc solū
acquiramus notitiam depen-
denter ab experientia alicuius
mutationis. Ad quorum expli-
cationem: Dicendum primò,
nec *vbi* nec *durationem* attingi
à sensu per species ab ijs emis-
sas. Probatur, quia *vbiatio*,
& *duratio*, sunt meræ conditio-
nes ad determinandas res, vt
agant. Ergo non sunt principiū
vllius actionis, nec consequen-
ter emissionis specierum; sed
quemadmodum *vbiatio*, &
duratio determinant rem ad
agendum physicè tali modo,
sic pariter determinant ad sic
agendum intentionaliter per
emissionem speciei. Hinc est
cur eadem res in nulla parte
sua spheræ actiuitatis intentio-
nalis

nalis, appareat similiter quoad
 vocationem, ac appareat in
 alia parte; nam illa apparentia
 determinatur à magnitudine
 spatij intermedij inter obiectū,
 & potentiam, ad quam species
 mittitur, & ab alijs eiusmodi
 circumstantijs localibus; cum
 tamen apparentia illius affe-
 ctionis, quæ mittit speciem
 propriam; hoc est albedinis, ni-
 gredinis, &c. non pendeat à cir-
 cumstantia locali, nisi quoad
 maiorem, vel minorem clarita-
 tem.

III Dicendum secundo,
 quod licet non videatur *vbi*, &
duratio per speciem à se emis-
 sam, vtraque tamen obiectiue
 attingitur per species obiecti.
 Probat: alioquin non vide-
 retur figura, & pulchritudo, &
 eius.

eiufmodi à quibus certum est
vbicationem includi, quod vi-
detur faliffimum; cum vnus-
quisque hæc cognoscat ante
omnem difcurfum: imò licet
fæpè quis repudiet apparentiã
fensus per difcurfum, circa co-
ftitutionem alicuius rei in lo-
co, tamen adhuc dicit rem
fuo fenfui repræfentari, vt fic
locatam. Et fanè videtur ridi-
culum dicere, quod ego non
aspiciam meas manus, pedes,
&c. fed quod de his omnibus
veniam in notitiam per fyllo-
giffimum; cum tamen manus,
pedes & res huiufmodi impor-
tent fine dubio in fuo concep-
tu fenfibili figuram, & difpofi-
tionem localem. Id ipfum pa-
tet de duratione; ita enim fen-
fus attingit obiectum fuum, vt

ante

ante omnem discursum cognoscatur illud tanquam existens tunc, & proinde dicatur errare si attingat obiectum, quod secundum suam naturam specificam sit possibile quidem, sed non existens, quales sunt colores Iridis. Et pariter videtur ridiculum affirmare, quod ego per solum discursum cognoscam meum corpus, Coelum, Terram, & reliqua tanquam praesentia, & contradistincta à rebus meae possibilibus, vel praeteritis, vel futuris, qualem modum cognoscendi abstrahentem ab existenti praeterito, futuro, vel possibili utique exterior me exercere per intellectum.

112 Dicendum tertio, non cognosci ex parte obiecti immediate à sensu ubi cationem,

&

& durationem secundum illud
radicale, quod important, & in
quo fundantur ceteræ relatio-
nes; adeoque id per quod for-
maliter constituunt rem hic, &
nunc, sed tantummodo rela-
tiones locales, & temporales
ad objecta immediata per eun-
dem sensum cognita. Ex veri-
tate huius conclusionis infer-
tur resolutio præcipuæ difficul-
tatis initio propositæ, cui scili-
cet, si attingimus intuitivè *du-
rationem, & ubi*, non continuo
dignoscamus in quo nam loco
simus, aut in quam parte
temporis, puta anni, aut seculi.
Probatum itaque conclusio, pri-
mò ex causa finali, quia scili-
cet sensus sunt primariò dati
ad hoc, ut animal prosequatur
utilia, & fugiat noxia. Undè nò

mutol

re

repræsentant nisi ea, quæ conducunt ad istum finem: ad hunc verò finem non conducunt prædicata relatiua ad primum locans, aut ad initium temporis, sed solum prædicata relatiua ad res præsentis localiter, aut temporaliter, et proinde potentes nocere, aut prodesse. Probatum secundò ex causa efficienti, quoniam non potest cognoscere prædicatum relatiuum illa potentia, quæ simul non potest cognoscere terminum absolutum illius relationis. Cui ergo ubi relationes nostræ præter relationem accidentalem, quam habent ad inuicem, et quam fundant inter corpora, quibus ipsæ conueniunt, habeant relationem essentialem ad aliquod ubi omninò absolutum

lutum

lutum per attributionem ad
quod desumitur hoc quod est
esse hic, vel ibi, sensus repræsenta-
tat illam primam relationem
accidentalem inter duo cor-
pora immediata. Huius enim
relationis terminū cognoscit,
et subindē etiam alias relatio-
nes mediatas, quæ per nouam,
et nouam quasi reflexionem
fundantur in illa relatione
immediata contiguitatis, et di-
cuntur relationes maioris, et
minoris distantiae; quæ distan-
tia re ipsa tantum crescit, quā-
tūm multiplicantur minima
sensibilia inter duos terminos
apta fundare nouam, et nouā
relationem reflexam. At idem
sensus non repræsenta-
t illam
aliam relationem ad primam
mensuram loci, cuius relatio-
nis

nis terminum non cognoscit,
Sciendum est, tamen quod, ut
dixi in conclusione, hæc ipsa
prædicata relatiua non repræ-
sentantur immediatè à sensu,
nisi circa obiecta inter se im-
mediata quoad sensationem;
exempli gratia, ego non cogno-
sco immediatè, et sine discursu
distantiã alicuius obiecti à me,
si inter illud, et me non video
aliquod obiectum intermediũ;
et pro multitudine obiectorum
mediantium apparet mihi res
magis, aut minus distans. Hæc
autẽ multitudo desumitur ex
multitudine minimorum sen-
sibilium, quæ sunt prima men-
sura in cognoscendo quantita-
tis, ut aduertit Aristoteles 10.
Meth. cap. 2. Et quoniam quo-
res est distantior à potentia

visua, eo requiritur maior quā
titas realis ad constituendum
minimum sensibile respectu
oculis: ideò distantia quò maior
est realiter, eo minor geometri-
cè apparet, hoc est eo minus
crescit proportionaliter appa-
rentia distantiae, quo idē augu-
mentū distantiae additur quā-
titati remotiori, et remotiori à
potentia visua. Ideò videntur
nobis montes Coelum tange-
re, quia inter montes, et Coe-
lum nihil apparet interme-
dium.

113 Obijcies sàpè per te-
lescopium, aut foramen fene-
stræ ita apparent nobis aliqua
obiecta, vt nec appareant no-
bis contigua, sed remota, nec
appareat mediare inter nos, et
ipsa vllum obiectum. Ergo fal-

sa

sa doctrina. Respondeo id pro-
uenire, vel quia apparet aër me-
dius, licet tenuissimè, et confu-
sè, vel quia tunc obiecta appa-
rent ea tenuitate, et confusio-
ne, qua solent nobis apparere
obiecta distantia. Vndè fit vt
inferamus ea distare; sed, si ni-
hil apparet medium, nunquã,
apparet immediatè, et sine di-
scursu distantia. Species ergo
obietorum repræsentant duo
prædicata localia. Primum est,
vtrum ex duobus obiectis con-
stitutis intra eandem lineam
visualem sit propinquius: alte-
rum est, quam situationem ha-
beant inter se duo obiecta visa
in ratione dextri, et sinistri su-
perioris, et inferioris; at distan-
tia, quæ est inter ipsa, non co-
gnoscitur nisi pro ratione par-
tium

tium visibilibus intermedia-
rum . Idem proportionaliter
accidit in distantia tempora-
raria; scilicet quod non co-
gnoscatur, nisi pro numero
rerum intermediarum, quas
successiuè experti sumus . Por-
rò prius, & posterius, & conse-
quenter ipsum tempus, cogno-
scitur per mutationem, & hæc
per actum memoriæ indivisi-
biliter certificantis fuisse ali-
quid, quod non est, vt dicit Ari-
stoteles 4. *Phys cap. 11.* & ideò
memoria ab Aristotele vocatur
sensus temporis: Tempus verò
definitur *numerus motus secun-
dū prius, & posterius*, quia me-
moria nos certificat immedia-
tè quid prius, quid posterius
acciderit . At verò distantia
temporaria duarum rerum nō

cognoscitur per solam memo-
riam prioris, & posterioris, sed
ulterius requiritur memoria
cognitionum intermediarum,
pro quarum maiori, vel mino-
ri numero, certificamur de ma-
iori, vel minori distantia extre-
morum, & propterea, vt idem
Aristoteles notat, ij qui dormie-
re nesciunt quantum tempo-
ris præterierit, quia non pos-
sunt numerare cognitiones,
aut minima sensibilia muta-
tionum, quæ intermediarunt
inter finem vigiliæ præceden-
tis, & initium sequentis; sed so-
lum ex alijs capitibus conij-
cere possunt longitudinem
temporis elapsi: puta, ex specie-
bus magis, aut minus oblitera-
tis. Et propterea etiam tem-
pus doloris videtur longius
prop-

p
ti
e
se
u
h

propter multitudinem muta-
tionum: quæ sentiuntur in ipso,
eo, enim quod dolor sit valdè
sensibilis, excitat semper no-
uas, & nouas reflexiones ve-
hementes. At verò tempus vo-
luptatis apparet breue,
quia cum voluptas
sopiat mentem,
tempore
volup-
tatis pauca fiunt
numeratio-
nes.